

Наталія МАЧИНСЬКА
(Львів)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Дорослість як ключова категорія андрагогіки найбільш повно та комплексно розкрита у психолого-педагогічних і соціологічних дослідженнях. Саме ці напрацювання орієнтують сучасних організаторів освіти дорослих на пріоритетність особистісного виміру функціонування системи післядипломної та неперервної освіти. В умовах сталого розвитку суспільства та динамічних соціально-економічних змін особистісний компонент набуває визначального значення, оскільки забезпечує здатність дорослої людини до адаптації, саморозвитку і відповідального прийняття рішень. Такий підхід зумовлює підвищені вимоги до рівня інтелектуального розвитку, професійної поведінки, морально-вольових якостей, здатності до самореалізації та постійного особистісного зростання осіб дорослого віку. Відтак актуалізується потреба в науково обґрунтованій та цілісній системі освіти дорослих, яка створює умови для усвідомленого самовизначення особистості, формування активної життєвої позиції і готовності до навчання впродовж життя.

Готовність до навчання впродовж життя розглядається як необхідна передумова успішної життєдіяльності дорослої людини, зокрема, її професійної реалізації. У наукових джерелах поняття «готовність» тлумачать як результат цілеспрямованої підготовки або як усвідомлену внутрішню потребу та прагнення до здійснення певної діяльності. Водночас готовність постає стійкою інтегрованою характеристикою особистості, що поєднує знання, уміння, навички, ціннісні установки та налаштованість на конкретні дії[1; 2].

У контексті сталого розвитку суспільства особливої ваги набуває професійна мобільність педагога, яка виявляється у здатності працювати в різних освітніх середовищах, поєднувати кілька професійних ролей, використовувати дистанційні та змішані формати навчання, одночасно перебуваючи у різних освітніх просторах. Водночас важливим чинником збереження професійної ефективності в освіті дорослих є самозадоволення та самозаохочення, що

передбачає усвідомлене знаходження часу для особистих інтересів, хобі, активного відпочинку та подорожей як засобів відновлення внутрішніх ресурсів. Професійна мобільність педагога виявляється передусім у здатності швидко адаптуватися до змін освітнього середовища, соціальних запитів і потреб дорослих здобувачів освіти. Вона передбачає готовність до опанування нових соціальних і професійних ролей, використання інноваційних педагогічних технологій, цифрових ресурсів та різних форматів навчання – очного, дистанційного, змішаного. У системі освіти дорослих мобільний педагог здатний ефективно діяти одночасно в кількох вимірах: як викладач, тьютор, фасилітатор, консультант, організатор освітнього процесу. Така багатофункціональність забезпечує гнучкість педагогічної взаємодії та підвищує якість освітніх послуг упродовж усього життя дорослої людини.

Якість сформованої готовності до навчання та професійної діяльності значною мірою залежить від самої особистості, її відповідальності за власний розвиток і здатності до рефлексії. Окрім того, вирішальну роль відіграють педагогічні умови, які розглядаються як цілеспрямована система зовнішніх і внутрішніх факторів, що позитивно впливають на результативність освітнього процесу, сприяють повному розкриттю потенціалу кожного компонента особистості дорослого та забезпечують їхній гармонійний розвиток у межах цілісної структури неперервної освіти.

Ми визначаємо педагогічні умови як цілеспрямовану систему, що враховує сукупність як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, які сприятливо впливають на ефективність освітнього процесу, дають можливість повністю розкритися кожному компоненту особистості, сприяють їхньому гармонійному розвитку в рамках цілісної структури [3].

Отож, освіта в умовах сталого розвитку суспільства, потребує фахівців, які здатні максимально швидко адаптовуватися до мінливих умов суспільства. І саме тут мова йде про сформовану готовність до навчання впродовж життя, до професійного зростання, що є надзвичайно актуальним для дорослої категорії населення. Також ми наголошуємо на важливості сформованості такої якості, як професійна мобільність педагога, що проявляється у пошуку альтернативних форм організації освітнього процесу для різної

вікової категорії здобувачів освіти, врахуванні індивідуальних та вікових особливості такої категорії студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуркова Т. Дефініція поняття «готовність» у психолого-педагогічній літературі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал* / редкол.: А.А. Сбруєва, М.А. Бойченко, О.А. Біда та ін. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2020. № 9 (103). С. 317–329.

2. Мазур Н. Поняття «готовності» та визначення структурних компонентів готовності майбутніх учителів інформатики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2013. № 121. С. 288–292.

3. Machynska N. Pedagogical conditions for the formation of the professional image of a future education manager. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*. 2025. № 33. С. 5–9. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/10075>

Валерія МІЛЯЄВА
(Київ)

ВІДПОВІДНІСТЬ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ УНІВЕРСИТЕТІВ ПОТРЕБАМ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Сучасний світ характеризується проявами каскадних криз, посиленням локальної та глобальної нестабільності, що створює виклики зокрема у гуманітарній сфері. Це формує суперечність між підготовкою фахівців у закладах вищої освіти та вимогами ринку праці, спричиняє перешкоди на шляху підвищення якості вищої освіти та реалізації політики продуктивної зайнятості у період воєнних дій та післявоєнної відбудови.

Військова агресія Російської Федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року і триває нині. Вона вплинула на всі сфери життя українців, зокрема, й освіту. В умовах воєнного стану освіта зазнала суттєвих втрат: 4358 закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів, 400 – зруйновані повністю; значно знизилася кількість випускників університетів, які готові задовольнити потреби вітчизняного, а не зарубіжного ринку праці